

Korte Catechismus.

Een Catechismus is meestal niet de schoonste, boeiendste vorm van onderwijs. Wel is hij een zeer nuttige leervorm. Het analyseeren, het ontleden van de waarheden drijft deze dieper in dan geschiedt door een referaat of een aaneengeschaeld betoog of een meeslepende rede. Bij alle voordeelen en schoonheden, die deze vormen hebben, loopen zij het gevaar dat de gedachten zoo al niet over de menschen heen, dan toch dóór de menschen heengaan. Zij geven veel aan het hart en zeker is dat de hoofdzaak, als wij het hart dan tenminste in Bijbelschen zin verstaan. Wat zoo in het hart in beweging komt, loopt wel voort in den wil en zingt uit van de lippen, het woord draagt vrucht. Maar niet altijd laat de rede of het referaat of het artikel een vruchtbaar slijb achter op den akker van het verstand. Begrippen worden niet gemakkelijk op anderen overgedragen. Het verstand is het meest onbekeerlijke deel van onze natuur. Toch moet de bekeering ook zijn een bekeering van ons verstand. Niet voor niets noemde de Heiland Zijn volgelingen discipelen, di. leerlingen. Daarvoor hebben de leeuwen gebruld en de brandstapels gerookt. Niet om wat iemand zoo in zijn binnenste wilde gevoelen. Ook niet om de Diaconieën of werken van barmhartigheid. Maar om de belijdenis. Daarom is het geen drijfverij, maar heilige consequentie als wij ook een evangelisatie willen naar de beginselen van de Heilige Schrift. Wie confessor wil zijn, moet discipel willen wezen.

Welnu, uit deze overwegingen heb ik eenige hoofdbegrippen van Gereformeerde Evangelisatie in een catechetischen vorm gestoken. Het is maar een proeve en maakt noch op volledigheid noch op feillooze formuleering aanspraak. Een handvol zaad, meer niet. Wellicht wilt u er uw aandacht aan geven.

Vraag. Wie zijn het voorwerp van evangelisatie?
Antwoord. Mijn volk.

Vraag. Wie heeft u dit geleerd?

Antwoord. De Heere Jezus.

Vraag. Waar leert de Heere Jezus dit?

Antwoord. Onderwijst de volken, hen doopende.

Vraag. Wat is dus het doel van de evangelisatie?

Antwoord. Het Verbond Gods onder het volk te hernieuwen.

Vraag. Waarvan moet de evangelisatie dus nagaan?

Antwoord. Van den Heiligen Doop.

Vraag. Maar hoe moet de evangelisatie dit doen?

Antwoord. Door de afvallige gedoopten te vermanen naar hun Doop te leven en de ongedoopten tot het Verbond Gods en mitsdien tot den Doop te roepen.

Vraag. Waaruit bestaat uw volk?

Antwoord. Uit geslachten en gezinnen.

Vraag. Zijn alle personen in die geslachten en gezinnen aan elkander gelijk?

Antwoord. Neen, God heeft den man gegeven tot een hoofd van het gezin.

Vraag. Is dit alleen een ordening voor het burgerlijk leven?

Antwoord. Neen, in de eerste plaats voor het geestelijk leven.

Vraag. Waaruit bewijst gij dit?

Antwoord. Uit het woord der Schrift: Die de zonden der vaders bezoekt aan de kinderen tot aan het derde en vierde gelid, maar doe barmhartigheid aan duizenden dergenen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden.

Vraag. Welk karakter moet dus de evangelisatie dragen?

Antwoord. Volks-evangelisatie.

Vraag. Wat volgt daarop in de tweede plaats?

Antwoord. Gezins-evangelisatie.

Vraag. Wat is in de derde plaats de taak der evangelisatie?

Antwoord. Arbeid aan bepaalde categorieën en bijzondere personen.

Vraag. Welk is het eenigst evangelisatie-middel?

Antwoord. Het Woord des Heeren.

Vraag. Welke organen zijn er voor de prediking van het Woord des Heeren?

Antwoord. Slechts één orgaan, de Kerk des Heeren, met al hare instellingen.

Vraag. Waarvoor moet de evangelisatie dus roepen?

Antwoord. Tot den Dienst des Woords, ook in het catechetisch onderwijs.

Vraag. Maar zijn geen hulpmiddelen geoorloofd voor den arbeid onder volwassenen en onder de jeugd?

Antwoord. Ja, mits deze hulpmiddelen staan onder leiding en toezicht van de Kerk en geen ander doel hebben dan de menschen tot de Kerk zelve te roepen.

Vraag. Mag dit roepen pro forma geschieden?

Antwoord. Neen, het moet een ernstig en teeder roepen zijn, waarbij aan den eisch Gods nimmer mag worden tekort gedaan.

N. B.

standpunt, geeft diezelfde Paulus de scherpste argumenten tot hun bestrijding. Paulus, de schrijver over die „eenigheid des Geestes“, handhaaft zichzelf, als hij juist in Efeze (Grijdanus, „Bijbelsch Handboek“ II, 157) aan de Galatiërs schriftelijk vraagt, wie ze toch betooverd heeft!

Men moet het zwaargeladen woord „Geest“ daarom niet van zijn geweld ontdoen door vriendelijke, maar ongeestelijke, niet christologische ireniek. Hoe nuttig een korte herinnering aan den zin van Paulus' woorden weeten kan, viel mij nog vandaag in den zin, toen ik een calvinistisch schrijver, wiens naam ik wel meen te kennen, zag beweren, dat iemand, die in de Ned. Chr. Radio Ver. verdienstelijk werk geleverd had, „de eenigheid des Geestes door den band des vredes“ had bewaard. Naar mijn mening doet dat binnen het raam (!) der N.C.R.V. letterlijk niemand. Omdat het daar niet kan vanwege de organisatie der vereeniging. Men moet daar leven van den grootsten gemeenen leeder; en dat kan niet anders, vanwege geld en overheid. Doch de eenigheid des Geestes is dan meteen geworden tot een binnen dit raam ongrijpbaar goed. Ik zwijg verder, want daarover schreef ik reeds eerder. Als ik de „eenigheid des Geestes“ wil bewaard zien, dan zoek ik naar een niet willekeurig, doch wel getrouw belijdende kerk, een belijdende school, een belijdende sociale organisatie, een belijdende politieke partij. En ik geef aan de drie letters G.G.D. (grootste gemeene deeler) hoogstens in een poging om te komen tot zulke eenigheid des Geestes de kans, om in 't voorbijgaan een even zinvolle aanduiding van een voorloopige-basis-van-gesprek te worden.

Welnu, als nu op door niemand weerlegde gronden vóór en na ook door mij het bezwaar is ingebracht, dat in een bekend congres en een nog bestaanden Calvinistenbond, en ook — want we moeten ons niet op de twee blind staren — en ook anderszins, door ondercheidene vooraanstaande broeders (en zusters) publieke handelingen ondernomen zijn of worden, die het „zich jennastigen tot bewaring van de eenigheid des Geestes door den band des vredes“ hebben prijsgegeven in de tweeitste punten, ja, die hen soms hebben verleid tot aldunkende uittalingen tegen wie dit door hun verzet wil deden (in tot de eenheid des GEESTES, zie boven, à la Sikkel Sr terugroepende critiek), dan moet niemand dat geval afdoen met het misleidende adagium „Kampen—Amsterdam!“ Is men vergeten, wat Dr. Kuypers schreef, ook over de roeping der V.U., in zijn bekende driestarran van eertijds (later verkort en gewijzigd) gebundeld, onder den naam „Starrentrissen“? Is het vijandige of sectarische gezindheid, als men — na binnenkamers gespreken te hebben — van officieel tot voorlichtingsdienst geroepen verlanget, dat ze inderdaad voorlichting geven zullen, in plaats van deze betekenisvolle publieke handelingen te verhinderen? Handelde Dr. A. Kuypers in strijd met de geoorloofde diplomatie (des Geestes), toen hij — we herinnerden in ons Doleantie-nummer eraan — binnen universiteitsverband de kerk vermaande, dat zij toch dezelfde tegenstellingen tusschen waar en vals, Schriftgetrouwheid en Schriftverloochening, practisch in rekening zou brengen; als welke ook binnen universiteitsverband hadden te gelden?

O, we zijn tegenwoordig zeer, zeer bedreven in de verdediging der stelling, dat de verschillende „terreinen“ wel te onderscheiden zijn. Een kerk is geen vereeniging. Een kerk is geen politieke organisatie. Een kerk is geen wetenschappelijke inrichting. Geen geslachte, die het tegendeel zou gelooven, komt immermeer in mij op.

Maar daar staat dadelijk iets anders tegenover.

De terreinen zijn wel onderscheiden, maar ze zijn niet gescheiden. Fundamentele tegenstellingen, die op het ééne terrein dwingend zijn, die zijn het ook op het andere. Barthiaansche problematiek, die de theologie beheerscht, grijpt ook in op de juridische faculteit der V.U., ook op de politieke partij, die Dr. H. Colijn tot leider heeft.

En het is mij een raadsel, hoe men voor zijn ooggen zien kan, welke funeste invloeden in C.D.U. en N.S.B. verwoestend (en de eenheid des Geestes brakend!) mede onder invloed van Barth, van de N.C.S.V., van valsche ireniek opgetreden zijn, en tegelijkertijd letwat uit de hoogte doen kan over elke waar-schuwing, om niet met dergelijke geesten den gereformeerden naam te wisselen. Beter kon men opwekken tot bekeering tot den „Ijzer-en-Leem“-gebedsdienst, waardoor nog vóór den doleantie-tijd Dr. A. Kuypers de „eenigheid des Geestes“ weer heeft verkleen, en den „band des vredes“ heeft willen leggen tusschen alle faculteiten, en alle levensgebieden, en ook tusschen kerk en school. Dat is wat we weer hebben moeten: de kerk moet de school, de school de kerk, deze de politieke partij, de politieke partij deze kunnen vermanen, om tusschen ijzer en leem te kiezen, en vooral niet die keus te verhinderen, door leem als ijzer-in-wijderen-zin den volke aan te dienen.

K. S.

Over de „Algemeene Genade“.

(Antwoord aan Dr. O. Noordmans.)

IV.

Om vorige artikel eindigde met de dubbele opmerking, a. dat „ver-absolutering“ in alle geval, dus ook in dat der cultuur, zonde is; b. dat evenwel „ont-absolutering“ van een gebod Gods in alle geval, dus ook in dat der cultuur, evenzeer zonde is.

Naar mijn mening ligt hier één der zwartepunten in het onderhavige meningsverschil.

Dr. Noordmans heeft volkomen gelijk, als hij in mijn beschouwingen over cultuur en cultuurwaardeering den toon van „het absolute“ meent te beluisteren. Zijn vergissing ligt evenwel hierin, dat hij mij „de cultuur“ absoluut denkt te hooren noemen. Niet de cultuur, doch het Woord van God noem ik absoluut. Ook waar het opdracht geeft tot cultuur-arbeid.

Hier, in de opvatting, die we hebben omtrent de majesteit van het Woord Gods en omtrent de breedheid van zijn aandachtssfeer, ligt natuurlijk de eigenlijke *cardo quaestionis*. De een meent, dat „Gods Woord“ zich maar met sommige dingen bemoeit, de ander, dat het zich met letterlijk alles inlaat. Met alles, dus ook met de cultuur.

Eigenlijk verwondert het mij eenigszins, dat Dr. Noordmans dit gevoelen niet aanstonds als uitgangspunt voor heel mijn redebeleid heeft opgemerkt, en dat hij niet van meet af dáárop al zijn critische aandacht heeft geconcentreerd. In mijn door Dr. Noordmans gelezen opstel over „Jezus Christus en het cultuurleven“ heb ik toch nadrukkelijk mijn uitgangspunt gekozen in het gebod, het mandaat, dat God in het paradijs gegeven heeft; het gebod n.l. om de aarde te bouwen, en wat daarmee samenhangt. En men zal toch bij het lezen van dergelijke opstellen uit de pen van een gereformeerden auteur rekening moeten houden met diens opvatting over het Schriftgezag en diens geloof aan de historiciteit van het paradijsverhaal. Met andere woorden: wanneer Genesis 1-3 een cultuuropdracht als Gods gebod voorstelt, dan gelooft een gereformeerde, dat dit een historische mededeeling is, bekleed met „historische autoriteit“. Dat derhalve een objectief gesproken Woord van God den wereldloop van den aanvang af heeft willen sturen en leiden ook door dit expressie bevel tot cultuur. En zulks dan in een wereld-phase, welke nog wel geen „Pinkstertaal“ — taal trouwens van één dag — te spreken had (Dr. Noordmans spreekt daarover), doch die toch zuiver was, en die wat de zuiverheid en de profetische directheid betreft, de „Pinkstertaal“ verre achter zich liet.

Spreek nu God in een afzonderlijke openbaringsact voor wie de Schrift gelooft, den mensch aan inzake de cultuur, dan is daarmee gegeven, dat deze cultuuropdracht geldt voor alle tijden. Ook voor den toestand der gevallen wereld, met „kromme en verdraaide geslachten“. Want ik weet geen enkel goddelijk mandaat, dat niet zou vallen onder de dramatiek, waarvan de Heidelbergse Catechismus gewag maakt, als hij zegt, dat God den menschen geen onrecht doet, als Hij in Zijn wet van hem eischt, wat hij niet doen kan. In de handhaving van dien eisch van het niet-meer-mogelijke, grijpt dus de wetgevende God, sprekende in de „kerkphase“ der menschheidsgeschiedenis (d.w.z. in de periode na den zondeval) terug tot de vóór-kerkelijke phase der menschheidsgeschiedenis, zijnde de paradijsphase, de phase van den „staat der rechtheid“.

Trouwens, hoe zou dat ook anders kunnen?

Het ging in het paradijsgebed, hierboven bedoeld, immers om den mensch als medearbeider Gods. Als medearbeider Gods in den historischen ontwikkelingsgang der voorzienigheid. In en door die voorzienigheid wilde God de door Hem geschapen wereld brengen van de alpha tot de omega, van begin tot einde, van eersten dag tot laatsten dag. En nu moge die mensch in zonde gevallen zijn, toch geeft God zijn plan, om van alpha tot omega te komen, niet op. En Hij laat den mensch als medearbeider Gods niet los, laat hem niet „losloopen“, niet leeg-loopen, op geen enkel „terrein“. Integendeel, Hij brengt dien mensch door Jezus Christus' plaatsbekleedend werk weer terug tot de mogelijkheid van dat medearbeiderschap, en geeft hem, indien hij „in Christus“ is, dus weer de genade, dat hij met blijdschap en in dankbaarheid het gebod tot bearbeiding van Gods hof, Gods akker, kan vervullen. Doch ook, indien iemand niet „in Christus“ is, doet God dien mensch geen onrecht, als Hij in Zijn wet van hem eischt, wat hij niet doen kan: Gods wereld-akker goed behouwen, en niet verwoesten; goed bezakken en niet verwoesten. Want dat gebod is absoluut. Het kan niet „schaduwachtig“ zijn en daarmee voorbijgaand; „schaduwachtig“ geboden immers brengen de geschiedenis der kerk en dus der menschheid slechts van een letter na de alpha tot een letter vóór de omega, van een tijdstip na den morgenstond van den wereld-„dag“ tot een ander tijdstip vóór den avond van dien dag. Doch het cultuurgebod wilde als dadelijk na de schepping van den mensch vallende goddelijke voorzienigheds-act de wereld sturen van de alpha zelf tot de omega zelf, van den morgenstond zelf tot den avondstond zelf van den éénen „dag“ der wereld-bedeeling. Het is daarin reeds als niet-voorloopig, niet-schaduwachtig, niet-tijdelijk gekenschetst. Het is gegeven in de eerste phase, de vóór-kerkelijke phase der menschheidsgeschiedenis. En daarom handhaaft het zich voor alle phasen daarvan.

Ik sprak daar een enkele maal van de vóór- en de ná-kerkelijke phase der menschheidsgeschiedenis. De lezer zal reeds begrepen hebben, dat deze spraaktrant samenhangt met mijn overtuiging (die ook in het cultuurvraagstuk ter zake dient), dat de genade, strikt genomen, geen instellingen doet, doch alleen maar herstellingen; weshalve ze dan ook, zelfs als ze „chedasjáh“, „iets nieuws op aarde“ doet, b.v. de vleeschwording des Woords, of de wedergeboorte (geboorte immers van boven-af, en door een wonder in strikten zin) daarmee teruggrijpt naar het oude (het in de schepping, de alpha, den morgenstond gestelde) en de noodige voorziening treft, om te kunnen komen tot het in de oudste

(Zie vervolg op blz. 180.)